

Brusel

Koen Peeters

Přeložila Martina Loučková

Román Koena Peeterse je stejný jako město, které zpodobňuje: nevtíravě a trochu podivínsky půvabný. Je v něm skryt milostný příběh, jenž se odvíjí bez dramatu, a přesto je působivý. Jeho kulisou je město omamně páchnoucí dýmem z hořící fabriky, kde ve spletitých ulicích s dvojjazyčnými názvy dnes evropští úředníci míjejí africké princezny ve světluškových šatech.

V rádiu se mluví o fabrikách Marly-Carcoke podél bruselského Velkého okruhu, které stále ještě hoří, a na východ přes zemi visí děsivě široký oblak kouře. Továrna je cítit až v Düsseldorfu. V novinách pro informaci uvádějí výčet nejznámějších páchnoucích továren Belgie. Jmenované pachy: hnilobný pach stoky, pach hnijící trávy, sražené krve, rybiny a dokonce mrtvolný pach. Všude ve městě nasávám výpary z Marly, něco mezi topnou naftou a černým rybízem.

Theo již z firmy odešel a novým ředitelem je Remco. Firma Marchand je prodaná, protože Theo donutil druhou stranu, aby vyslovila svou nabídku jako první. Nedal jim nic navíc. Když stáli u dveří s klikou v ruce, jen pokrčil rameny a pokrčil jimi znovu, když se vrátili. Když Remco podepsal smlouvu, Theo zkrátka věděl, že dostal nejlepší možnou cenu.

Teď je z nás tedy nadnárodní podnik. A že to říkám zrovna já: jsme nadnárodní podnik. Nová firma se jme-

nuje prostě CSP, což dneska znamená Communications & Sales Partnerships.

Celý den tvrdě a nadšeně pracuji mezi ostatními úspěšnými lidmi. Ve firmě se to hemží novými tvářemi. Napišu dvě zprávy, které musím nutně odevzdat. Jako radu proti stresu čtu: „Neříkej ‚Musím‘, ale ‚Chci‘.“

Večer si jdu zaplavat do městských lázní, co se jmenují Espadon-Zwaardvis, v bruselské čtvrti Etterbeeku. Objeví se mladá žena, odloží osušku a vzdychajíc vstoupí do vody. Má plavky zelené jako mladá pšenice, irská tráva, jako namalovaná louka. Neplave, brodí se. Můžu ty pomalé kruhy spočítat. Jemné hrne vodu přes okraj bazénu. Co to dělá? Zachraňuje brouky z chlorové vody? Neodvažuj se porušit moje kruhy. To řekl Archimedes, když kreslil do písku, před tím, než byl zavražděn. V latině je to: „Noli turbare circulos meos“, ačkoliv Archimedes nemluvil latinsky. Ohromeně zůstanu sedět na kraji, počítám kruhy, které vytváří ve vodě. Tuším víc, než vidím, jsem vzrušený

a zmatený, to přece není možné. Jak už je to dávno? Uteču od bazénu, abych mohl přihlížet zpoza skla kavárny Sport-life.

Hladí vodu v bazénu. Mele ji a zároveň ji krájí. Její rychlost je nízká, ale správná, její tělo hladký tuleň. Ano, je to ona. Ta dívka ze Solfatary, ta žena, je to Ester. Její příjmení jsem nikdy neznal. To skoro nemůže být pravda, je to nemožné. Musím ji oslovit a ona mi řekne, když vyjde ven: „Takže Robine, tohle je nová fáze v mém životě.“

„Jak to myslíš?“

„Rozvod,“ odpoví Ester. „Pronajala jsem si byt na Avenue Nouvelle, musíme ještě dvakrát k soudu a hotovo. Tohle myslím tou novou fází.“

Copak to jde takhle rychle?

Zapálí si Belgu. Říká, že její přátelé se také vyděsili. Má dceru, která je skoro v pubertě, rozvod na krku a její obličej je teď poněkud ostřejší. Samozřejmě i starší, ale pořád stejně srší hormony, je velmi solfatarsky hormonálně žádoucí, s těmi pichlavými tmavými panenkami. Jsou skoro černé. A její krátký proužkovaný svetřík, ohromně nadsazený svým obsahem, odhaluje pupek i ty půvabné kraječky nahoře na kalhotkách. Mlčí. Pokouší se vyčistit něco z mého obličejce a potom řekne něco, co je rovněž typické pro onu rostoucí populaci střízlivých, kalkulujících mladých žen: „Už jsme prodali dům a já budu znovu na plný úvazek pracovat. Začnu prostě znovu od začátku. Od píky.“ Mezi tím vyslovuje její tělo jediné: nabídku. To, že bude znovu k máni. Cinkání otvírajících se burz. Je to směnný trh nových šancí.

„Od Solfatary uběhlo deset let,“ řeknu jí.

„Přesněji řečeno, skoro třináct let,“ odpoví.

„Ano, tak nějak,“ řeknu já a ona se na mě pronikavě podívá. Stojíme venku ve Veldstraat a procházíme kolem budovy staré pošty a obchodního domu GB, až k La Chasse. La Chasse je věčně rušná křižovatka ulic Waversesteenweg, Oudergemlaan a Jachtlaan a slunce tam dopadá žlutě a večerně, domy jím žhnou jako plazmová obrazovka. Připleteme se pod nohy jakémusi Indovi. Na chodníku vystavuje své zboží zelinář.

„To, co se stalo v Solfataře,“ říkám, „to bylo bezstarostné, skoro primitivní. Od té doby jsem jako muž vyzrál. Mlhy se zvedly.“

„Mlhy? O těch bych ti mohla hodně vyprávět.“ Ester se zamračí, usměje se, mrkne na mě a zároveň mi oznamuje, že musí jít. Napiše svoje telefonní číslo na krabičku sirek a dá mi ji.

„Musíš mi zavolat,“ řekne. „Tentokrát mi doopravdy musíš zavolat. Pak ti povím všechno o těch mlhách.“

A je pryč. Co myslela těmi mlhami a co jimi myslím já? Pamatuje si, co se stalo v tom malém stanu tehdy v Solfataře? Prohlížím si její krabičku od sirek. Union Matches. Černá, žlutá, červená se třemi stylizovanými pochodněmi a s ohněm, který plápolá do všech stran.

Černá, žlutá, červená jsou barvy této země s její mlhou s její decentní ošklivostí. Její obyvatelé jsou trochu odtažití, trochu veselí. Jsou zdvořilí a vždy poněkud nudní. Jsou od přirozenosti malí. Nikdo je nemá rád, ale ne ani nikdo, kdo by je nenáviděl. Tato země je vrchol sebeironie, škádlivou láskou bez vášně, jazykovou hrou. A zejména v Bruselu je to cítit. Je to vědomí snesitelně melancholie z bytí, která mě přepadá zejména, když vstávám. Z práce okolo desáté zavolám Ester. Rychle zpracuje moji otázku o dítěti. Ne, všechno je v pořádku, musí prostě přijít tím rozvodem zcela mechanicky, všechno se děje v určeném pořadí. Ptám se na její mlhy.

Říká: „Zastav se později u mě, teď mám nějaké jednání. Nebo se staviš odpoledne? Musím si zařídit venku nějaký pracovního.“

Je městskou úřednicí při observatoři v městské části Etterbeek. Její oddělení pečuje o kvalitu bydlení, dělá tam na nekontrolované dělení bytů na menší jednotky. Říká se tomu sociální geografie.

Odpoledne odejdu z práce s nejasným odůvodněním a jdu kám na Ester na Generaal Lemanstraat. Dívám se nahoru na tu vysokou skleněnou fasádu. Páté patro: Ester má u okna a mává na znamení, že přijde dolů. Jdu s ní na chůzku a ona počítá domy, pokoje, jména na zvoncech: dvakrát víc Nizozemců než Konžanů, dvakrát víc Italů nežli Maďarů, osmkrát víc Britů než Turků. Ulice stoupají a klesají. Ve Wayenbergstraat stojí mladé buky a v ulici Gravendaele americké doušky. Ester má mapu města v hlavě: Generaal Jacqueslaan, Schmidt a Saint-Michel, Tervurenlaan, Jubelparku, Chaussée de Wavre, Troonstraat, Kroonstraat. Pěstní klín ukazující do srdce města, to je její pracovní oblast. Na ulici Steenweg op Waver jde před námi ženská světluškových šatech. Somálská princezna, turecká princezna v podzimním slunci.

Mlhy, pomyslím si, co těmi mlhami Ester asi myslí?

Ve Victor Jacobslaan a v Peter Benoitstraat se balancují jako noty v partituře. V Capiaumonstraat vidíme řídicí budovy zářivé Evropy. Toto město je stále hustě vysypano evropskými hvězdami. Míjíme fotografie v osvětlení v Belliardstraat: evropská vlajka mezi rudými tulipány, ovoce na evropském tržišti, evropské jabloně, muži a ženy kteří spolu na slunci jedí chléb. Takové to photoshopy jsou veselé.

Nad námi si razí letadlo svou každodenní cestu na letiště v Zaventemu. Nesmírně si to užívám, a když se Troonstraat změní v Kroonlaan a ta překlene Graystraat, dojdeme k nádhernému výhledu na ulice pod námi. Jako bychom stáli na vrcholku věže. Pod námi projede vlak a ještě níž jezdí auta. Ester mezitím počítá balkony, uzavřené lodžie. Brusel je město balkonů, město, na které se chce dívat, které se chce oslovit. Smějeme se do slunce a do výfukových plynů, které v plicích zanechávají částečky sazí. Tento podzim se opozdil, je příliš mírný, příliš opatrný. Je to podzim, který ne a ne přijít. Za chvíli, až nastane zima, se pořádně vylekáme.

V jakési kavárně je zapnutá televize; věže Marly-Carcoke teď zřejmě hoří ještě silněji. V Bruselu panuje lehká panika. Tohle město trpí bolestí hlavy a podrážděním očí. V televizi z věží proudí něco modrého, modrého jako lazurit. Sepisují se protokoly. Ředitel stavební firmy poukazuje na subdodavatele a ten svými teleskopickými jeřáby ukazuje na prince Laurenta, který měl odstartovat demoliční práce, ale dokud věže hoří, nedají se samozřejmě zbořit a ten veselý princ na tom nemůže ani zbláznit a tak dále a tak dále.

„Tvoje společnost je moc příjemná, ale musím teď zpátky do kanceláře,“ říká Ester. „Nemohli bychom si dát pořádnou schůzku?“

Rozhodně, pořádnou schůzku, to je to jediné, co chci. Domlouváme se na zítřek.

Jdu domů. Na Waversesteenweg panuje příjemná pospolitost v podobě plných kadeřnictví a trafik s kostýmy kostlivců na Halloween. Jedna černoška z nepozornosti upadne. Zase se postaví, jako by se nic nestalo. Po Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidtlaan a pod Montgomery se sunou auta. V oblaku goodyearového deště, který přechází v michelinovou mlhu, vyvstává vzorec: šňůra teplých vánočních světel. Světýlka z blat se posunují rychlostí třicet kilometrů za hodinu. Nebeský poklid dopravní zácpy. *Voici Bruxelles*, hle Brusel, a mezitím za městem, na pozemcích Marly-Carcoke hoří to zuřící ohnivé jezero. Oheň vyššího řádu, ve kterém vznikají nové chemické vazby. Vysílám své chemické myšlenky k Ester: ve světle z vysokých pecí s dvěma tisíci stupňů, odkud vytéká třesoucí se proud oceli, já znovu spatřím to mateřské znaménko na jejím stehně.

Originál: Peeters, Koen. *Grote Europese Roman*. Antwerpen/Amsterdam: Melenhoff/Manteau, 2007. 255–261.

KOEN PEETERS

Koen Peeters (1959) pochází z belgického Turnhoutu, žije v Lovani a sám se nazývá „Belgčanem z přesvědčení“. Peeters je především sběratel. Sběratelství je v jeho románech jedním z významných témat a je také základním tvůrčím principem. Jeho texty charakterizuje náhodilost, stále nové řazení věcí, zaměření na povrch, encyklopedická inkoherece, dvojité ironie. Je autorem osmi románů, v roce 2006 vyšla jeho první sbírka básní *Jemná motorika* (*Fijne motoriek*). *Velký evropský román* (*Grote Europese Roman*, 2007) spojuje

dva příběhy: život stárnoucího židovského obchodníka Thea Marchanda a zápisky jeho podřízeného Robina, který z pověření svého šéfa cestuje po velkých městech Evropy a sbírá materiál pro svou Zprávu o Evropě. Výsledkem jsou strohé poznámky o situaci v oblasti nadnárodního byznysu a vedle nich noticky v Robinově moleskinu – posbíraná slůvka v cizích jazycích, záznamy rozhovorů, úvahy o Evropě. *Velký evropský román* je malý a banální a současně bohatý a dojemný, je to nesporně pozoruhodná kniha o nové Evropě.